

Rachunkowość jednostek oświatowych 2023

**Wskazówki, jak prowadzić
księgowość i zarządzać finansami
w placówkach oświatowych**

 SerwisRB.pl
FINANSE SEKTORA PUBLICZNEGO

Barbara Jarosz
Izabela Świderek

Rachunkowość jednostek oświatowych 2023

Wydanie I

Copyright © by Wiedza i Praktyka sp. z o.o.
Warszawa 2023

Autorzy:

Barbara Jarosz
Izabela Świderek

Wydawca:

Monika Zabrocka-Kutera

Redaktor:

Dorota Strusiewicz-Kotela

Koordynator produkcji:

Magdalena Huta

Korekta:

Zespół

Skład, łamanie:

Piotr Kotela

Druk:

KRM druk

ISBN 978-83-8276-789-6

Nr rejestrowy BDO: 000008579

Wiedza i Praktyka sp. z .o.o.

03-918 Warszawa, ul. Łotewska 9a

Tel. 22 518 29 29, faks 22 617 60 10,

NIP: 526-19-92-256

Numer KRS: 0000098264 – Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy, Sąd Gospodarczy

XIII Wydział Gospodarczy Rejestrowy. Wysokość kapitału zakładowego: 200.000 zł

Copyright by Wiedza i Praktyka sp. z o.o.

Warszawa 2023 (stan prawny na 31.12.2022)

Wydanie I

Publikacja „Rachunkowość jednostek oświatowych 2023” chroniona jest prawem autorskim. Przedruk materiałów opublikowanych w niniejszej publikacji – bez zgody wydawcy – jest zabroniony. Zakaz nie dotyczy cytowania publikacji z powołaniem się na źródło. Publikacja „Rachunkowość jednostek oświatowych 2023” została przygotowana z zachowaniem najwyższej staranności i wykorzystaniem wysokich kwalifikacji, wiedzy i doświadczenia autorów oraz konsultantów. Zaproponowane w publikacji porady i interpretacje nie mają charakteru porady prawnej. Ich zastosowanie w konkretnym przypadku może wymagać dodatkowych, pogłębionych konsultacji. Publikowane rozwiązania nie mogą być traktowane jako oficjalne stanowisko organów i urzędów państwowych. W związku z powyższym redakcja nie może ponosić odpowiedzialności prawnej za zastosowanie zawartych w publikacji wskazówek, przykładów, informacji itp. do konkretnych przykładów.

Spis treści

Wstęp	5
Rozdział I. Ogólne uwarunkowania rachunkowości jednostek oświatowych	7
1.1. Istota i funkcje rachunkowości jednostek oświatowych	8
1.2. Podstawy prawne rachunkowości jednostek oświatowych	9
1.3. Polityka rachunkowości jako wewnętrzne regulacje rachunkowości jednostki	22
1.4. Klasyfikacja budżetowa jako system grupowania wielkości ekonomicznych jednostki oświatowej	27
1.5. Inwentaryzacja jako element rachunkowości jednostki	34
Rozdział II. Majątek trwały jednostki oświatowej	79
2.1. Środki trwałe	79
2.2. Pozostałe składniki majątku jednostki oświatowej	100
2.3. Wartości niematerialne i prawne w ewidencji jednostki	114
2.4. Obce środki trwałe	117
2.5. Zasady dokonywania odpisów amortyzacyjnych (umorzeniowych) składników majątku jednostki	120
2.6. Inwestycje w ewidencji jednostki oświatowej	127
Rozdział III. Środki pieniężne jednostki oświatowej	139
3.1. Obrót gotówkowy w jednostce	139
3.2. Rachunek podstawowy jednostki	144
3.3. Rachunek wyodrębniony jednostki oświatowej	156
3.4. Pozostałe rachunki (ZFŚS, kaucje, wadia)	161
3.5. Środki pieniężne w drodze	162
Rozdział IV. Dochody budżetowe i przychody jednostki oświatowej	167
4.1. Ewidencja dochodów budżetowych jednostki oświatowej	167
4.2. Przychody jednostki oświatowej – rodzaje i sposób ewidencji	174

Rozdział V. Wydatki budżetowe oraz koszty jednostki oświatowej	191
5.1. Zasady wydatkowania środków jednostki budżetowej i sposób ewidencji	191
5.2. Definicja i rodzaje kosztów jednostki oświatowej	203
5.3. Zasady ewidencji kosztów jednostki oświatowej	205
Rozdział VI. Rozrachunki i rozliczenia	221
6.1. Pojęcie rozrachunków, rozliczeń i roszczeń oraz ich rodzaje	221
6.2. Ewidencja rozrachunków z odbiorcami i dostawcami	231
6.3. Należności z tytułu dochodów budżetowych	235
6.4. Rozrachunki publicznoprawne – rodzaje i zasady ewidencji	242
6.5. Rozrachunki z pracownikami	246
6.6. Pozostałe rozrachunki	258
6.7. Wycena rozrachunków oraz odpisy aktualizujące należności	261
Rozdział VII. Gospodarka materiałowa w jednostce oświatowej	265
7.1. Definicja materiałów	265
7.2. Zasady wyceny materiałów jednostki oświatowej	267
7.3. Ewidencja zmiany stanu materiałów w jednostce	269
Rozdział VIII. Fundusze i wynik finansowy jednostki oświatowej	275
8.1. Fundusz jednostki oświatowej – istota i zasady ewidencji	275
8.2. Zakładowy fundusz świadczeń socjalnych	278
8.3. Przychody przyszłych okresów	293
8.4. Wynik finansowy – ewidencja i zasady ustalania	294
Wykaz aktów prawnych	298
Wykaz tabel	300
Wykaz schematów i wzorów	302
Schematy	302
Wzory	304

Wstęp

Jednostki oświatowe należące do sektora finansów publicznych prowadzą rachunkowość na podstawie przepisów ustawy o rachunkowości. Jednakże z uwagi na specyfikę prowadzonej działalności oraz cechy charakterystyczne sektora finansów publicznych uwzględniać muszą szczególne zasady rachunkowości. Wynikają one głównie z ustawy o finansach publicznych oraz aktów wykonawczych do ustawy. Konsekwencją specyfiki jednostek oświatowych jest szczególna dbałość o opracowanie zasad rachunkowości przedstawiających jasno i rzetelnie sytuację majątkową, finansową oraz wynik finansowy jednostki.

Przedstawiona publikacja wychodzi naprzeciw zapotrzebowaniu na informacje o zasadach rachunkowości obowiązujących państwowe i samorządowe jednostki oświatowe.

Książka podzielona została na osiem rozdziałów. Pierwszy z nich prezentuje ogólne uwarunkowania prowadzenia rachunkowości w jednostkach oświatowych. Koncentruje się przy tym na wskazaniu roli właściwie zorganizowanej rachunkowości w prawidłowym funkcjonowaniu jednostki. Zaprezentowana w nim została również klasyfikacja budżetowa. Stanowiąca o specyfice rachunkowości budżetowej klasyfikacja budżetowa jest niezbędnym „elementem”, obecnym zarówno na etapie budowania planów finansowych, poprzez ich realizację, jak i na etapie sprawozdawania z osiągniętych w ciągu roku budżetowego rezultatów. W rozdziale pierwszym zaprezentowano jeden z elementów rachunkowości jednostki – inwentaryzację. Wskazując jej znaczenie dla rzetelności prowadzonych ksiąg rachunkowych, zaprezentowano jej metody, wskazano terminy oraz podstawowe zasady obowiązujące przy inwentaryzowaniu elementów aktywów i pasywów jednostki oświatowej.

Rozdział drugi dotyczy problematyki majątku trwałego posiadanego przez jednostkę. Wskazano w nim cechy charakterystyczne podstawowych środków trwałych. Jednocześnie zarysowano różnice pomiędzy poszczególnymi elementami majątku trwałego, w zależności od ich wartości początkowej. Zdefiniowano także wartości niematerialne i prawne. Omówiono również zasady dokonywania odpisów

umorzeniowych (amortyzacyjnych) od posiadanych przez jednostkę składników majątku trwałego. Z uwagi na możliwość realizowania inwestycji przez kierowników jednostki oświatowej również ta problematyka zawarta została w rozdziale drugim.

Istotną składową realizowanej przez jednostkę oświatową polityki finansowej są zasoby pieniężne. Zgromadzone na rachunku bankowym lub w kasie jednostki – wymagają przyjęcia określonych zasad, zgodnych ze szczególnymi zasadami sektora finansów publicznych. Problematyka związana ze środkami pieniężnymi zaprezentowana została w trzecim rozdziale książki.

Specyfika jednostek budżetowych, a więc tych form prawnych, w jakich działalność prowadzą jednostki oświatowe, powoduje konieczność szczególnej dbałości w odniesieniu do gromadzonych dochodów budżetowych. Ich pozyskiwanie związane jest zawsze z istnieniem podstawy prawnej ich poboru, jak również z ich odprowadzeniem, we właściwej wysokości i terminach, na rzecz budżetu jednostki macierzystej (jednostki samorządu terytorialnego lub budżetu państwa). Rozdział czwarty wskazuje właściwe dla jednostki oświatowej, adekwatne rozwiązania w zakresie dochodów budżetowych. Rozdział zamyka sposób ujęcia w księgach rachunkowych zdarzeń o charakterze nadzwyczajnym – zysków nadzwyczajnych.

Związane z wykonywaną działalnością wydatki – sposób ewidencji, zasady ich dokonywania – zaprezentowane zostały w rozdziale piątym. Wskazano w nim specyficzne rozwiązania w zakresie wydatków (m.in. ich limitowanie w czasie oraz do wysokości planu, zaangażowanie), determinujące rozwiązanie w zakresie ewidencji księgowej. Zaprezentowano także rozwiązania dotyczące kolejnych wielkości ekonomicznych – kosztów oraz strat nadzwyczajnych. Przedstawiono definicję kosztów oraz ich podział na podstawie różnych kryteriów. W zależności od przyjętych przez jednostkę oświatową rozwiązań będzie kształtowana organizacja zasad rachunkowości w jednostkę.

Z uwagi na charakter działań jednostek oświatowych oraz możliwość prowadzenia przez nie stołówek zaprezentowano zasady gospodarki materiałowej, ze szczególnym uwzględnieniem wyceny posiadanych przez jednostkę materiałów oraz zasad ewidencji zmiany stanu materiałów jednostki.

Ostatni z rozdziałów prezentuje fundusze jednostki. Oprócz podstawowego (czyli funduszu jednostki), omówiono pozostałe, którymi może dysponować jednostka oświatowa. Zaprezentowano również sposób ustalania rocznego wyniku finansowego jednostki oświatowej.

Omówione w opracowaniu zagadnienia zobrazowane zostały schematami ewidencji operacji gospodarczych na kontach księgowych oraz praktycznymi przykładami zastosowania wskazanych rozwiązań.

Rozdział I

Ogólne uwarunkowania rachunkowości jednostek oświatowych

Działalność oświatowych jednostek budżetowych¹ związana jest z koniecznością odpowiedniego (adekwatnego do specyfiki działalności jednostki) wewnętrznego zorganizowania rachunkowości. Organizacja rachunkowości w jednostce ma na celu właściwe odzwierciedlenie zachodzących w jednostce zdarzeń gospodarczych oraz ich wpływu na posiadane przez jednostkę zasoby. Ukształtowanie zasad ewidencji zdarzeń i operacji gospodarczych musi mieć oparcie w obowiązujących rozwiązaniach prawnych. To one oraz wskazane w nich możliwości odstępstw od ogólnych zasad (uproszczenia niemające istotnego wpływu na sytuację majątkową i finansową jednostki oraz jej wynik finansowy) wyznaczają zakres wewnętrznych regulacji oświatowej jednostki budżetowej odnoszących się do zasad rachunkowości.

Specyfika rachunkowości budżetowej (w tym również rachunkowości oświatowych jednostek budżetowych) wynika ze ścisłego związku jednostki organizacyjnej, jaką jest oświatowa jednostka budżetowa, z budżetem jednostki macierzystej. To realizacji budżetu (państwa, jednostki samorządu terytorialnego), podporządkowana jej ewidencja księgową, odzwierciedlająca zdarzenia koncentrujące się właśnie wokół wykonania budżetu jednostki macierzystej. Rachunkowość oświatowej jednostki budżetowej musi być ponadto zgodna z wymogami ustawy o rachunkowości² (oraz międzynarodowych standardów rachunkowości). Pomimo iż w ograniczonym zakresie, ustawa o rachunkowości jest aktem prawnym obowiązującym jednostki oświatowej. Rachunkowość oświatowej jednostki budżetowej odpowiadać musi również specyficznym rozwiązaniom charakterystycznym dla sektora finansów publicznych,

---

¹ W opracowaniu oświatowe jednostki budżetowe oznaczają podmioty wskazane w art. 2 ustawy z 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn.: Dz.U. z 2022 r. poz. 2230). Równoważne znaczenie w opracowaniu ma jednostka oświatowa lub jednostka budżetowa (jeżeli nie wskazano inaczej).

² Ustawa z 29 września 1994 r. o rachunkowości (tekst jedn.: Dz.U. z 2021 r. poz. 217 ze zm.).